

10 Dekabr Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günüdür

İlham Əliyev Vətən müharibəsində qazandığımız qələbə ilə bir milyon məcburi köçkünün pozulmuş hüquqlarını da bərpa etdi

Müasir dövrdə insan hüquq və azadlıqları sahəsində qazanılan nailiyyətlər dövlətlərin ümumi inkişaf səviyyəsini, iqtisadi-siyasi potensialını müəyyənləşdirən başlıca amillərdən biridir. İndi bütün sivil cəmiyyətlərdə insan haqlarının təminatına və ümumbəşəri humanist dəyərlərin bərqərar olmasına, eləcə də bu sahə üzrə ixtisaslaşan demokratik institutların fəaliyyətinə xüsusi qayğı ilə yanaşılır.

Demokratik cəmiyyətlərdə beynəlxalq və dövlətdaxili hüquqda ən mühüm aktual məsələlərdən biri də insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasıdır. İnsan hüquqları ilə əlaqədar məsələlərin bilavasitə beynəlxalq hüquq çərçivəsində öyrənilməsinin özü bu problemə bəşəriyyətin necə diqqətlə yanaşmasının təzahürüdür. İnsan hüquq və azadlıqları sahəsində kifayət qədər beynəlxalq sənədlər sisteminin yaradılması bunu bir daha sübut edir.

İnsanların hüquq və azadlıqları toxunulmazdır

İnsanların yaşamaq, işləmək, təhsil almaq, ailə qurmaq, sağlam olmaq və digər hüquqları var. Bunlar ədalət, bərabərlik, ləyaqət, hörmət və müstəqillik kimi orta dəyərlərə əsaslanır. Həmin dəyərlər isə qanunla müəyyən edilir və qorunur.

Bu il Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin qəbul olunmasından 74 il ötür. 1948-ci il dekabrın 10-da BMT-nin Baş Məclisi tərəfindən "İnsan hüquqları haqqında ümumi bəyannamə" qəbul edilib. 1950-ci ildən başlayaraq isə hər il dekabr ayının 10-da bütün dünyada Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günü qeyd olunur. Avropada əsas insan hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün Azərbaycan Respublikasının da qoşulduğu 4 noyabr 1950-ci il tarixli Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası mövcuddur. Bu konvensiyanın beynəlxalq müqavilələrdən başlıca fərqi ondan ibarətdir ki, Avropada bu sənədə əsaslanan və eyni zamanda real işləmə mexanizminə malik əsas insan hüquq və azadlıqlarını qoruyan Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi fəaliyyət göstərir.

Ötən dövr ərzində Azərbaycanda insan hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində bir sıra addımlar atılmışdır. Belə ki, ölkəmiz bir tərəfdən insan hüquqları sahəsində qəbul edilmiş mühüm beynəlxalq müqavilələrə qoşulmuş, digər tərəfdən isə bu sahədə beynəlxalq standartlara uyğun öz milli qanunvericiliyini yaratmışdır. Bu istiqamətin özü respublikamızın beynəlxalq təşkilatlarda apardığı fəaliyyətlə sıx bağlıdır və son nəticədə o, milli qanunvericiliyin daha da təkmilləşdirilməsinə gətirib çıxarmışdır. Hələ 1991-ci il oktyabrın 18-də qəbul edilən "Dövlət müstəqilliyi haqqında" Aktın 19-cu maddəsində Azərbaycan Respublikası "Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi"ni tanıdığını rəsmən elan etmişdir. Bu, sonradan 12 noyabr 1995-ci il tarixli ümumxalq səsverməsi ilə qəbul edilmiş və 24 avqust 2002-ci ildə yenidən referendum vasitəsi ilə dəyişikliklər aparılmış Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında daha da inkişaf etdirilmişdir. Belə ki, Konstitusiyamızın 148-ci maddəsinin 2-ci hissəsində ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsi olması bəyan edilmişdir.

İnsan hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir

1995-ci il Konstitusiyamızda öz əksini tapmış beynəlxalq hüquq normalarının, aktların, dövlət proqramlarının qəbul edilməsi və həyata keçirilməsində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri olmuşdur. Onun 22 fevral 1998-ci il tarixli "İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında" Fərmanı buna bariz nümunədir. Bu fərmanda respublikada həyata keçirilən hüquqi islahatların ən mühüm mərhələlərindən biri ombudsman təsisatının yaradılması olmuşdur. BMT və Azərbaycan hökuməti arasında 1998-ci ilin avqustunda "İnsan hüquqları və demokratiyanın dəstəklənməsi sahəsində birgə layihə haqqında" memorandum imzalanmışdır.

Bu gün insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi siyasətin əsasını təşkil edir. Cənab İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar, təsdiqlədiyi dövlət proqramları onun humanizm prinsiplərinə sadiqliyinin bariz nümunəsidir. Digər tərəfdən bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin səmərəliliyi daha da artıb. Prezident İlham Əliyevin 2006-cı il 28 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planı"na müvafiq olaraq, BMT-nin "Minilliyin İnkişaf Məqsədləri"nin təbliği və həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət qurumları tərəfindən BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası ilə əməkdaşlıq əlaqələri yaradılıb. Bu fəaliyyət planı qarşıya çox ciddi vəzifələr qoyub.

Ölkə vətəndaşlarının hüquq və azadlıqları tam gücü ilə qorunur

Azərbaycanda insanların azad və təhlükəsiz yaşaması, müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində çox ciddi tədbirlər həyata keçirilir. Vətəndaşların hüquq və azadlıqları tam gücü ilə qorunur. Azərbaycan Prezidenti 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız qələbə ilə həm də ərazi bütövlüyümüzü, qaçqınların və məcburi köçkünlərin pozulmuş hüquqlarını bərpa etdi. Bu, haqqın nəhaq üzərində qələbəsi idi. 30 ilə yaxın müddət ərzində pozulan, tapdanan, göz yumulan ədalətin, insan haqlarının öz yerini tutması idi. Bir gün haqsızlıqların aradan qalxacağına, işğalçıların, zalımların, Xocalı cəlladlarının layiq olduqları cəzayı alacaqlarına heç zaman sənəngiməyən, öləməyən ümidin göyərən, boy göstərməsi idi. Bu qələbə özümüzlə qaytarılmış milli qürurumuzdur. Gələcəklə bağlı qurulan yeni xəyallarımızdır. Milli birliyimizin gücüdür. Bu güclə bütün hədəflərə çata biləcəyimizə sarsılmaz inamımızdır.

Tarixə nəzər salsaq görürük ki, Azərbaycan ilk gündən sülhsevər siyasət apararaq əvvəlcə atəşkəsə nail oldu, regionda sabitliyin, əmin-amanlığın təmin edilməsi istiqamətində beynəlxalq təşkilatların xətti ilə ardıcıl və məqsədyönlü iş apardı. Ölkə Preziden-

ti milli əsaslar zəminində dövlətimizin maraqlarını daim müdafiə edərək yüksək siyasi tribunallardan xalqımızın haqq sözünü dünyaya çatdırdı. Lakin Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti, təxribatları ara vermədi. Davam edən silahlı təcavüz nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal olundu, 1 milyondan çox soydaşımız adi insan hüquqlarından məhrum edildi. Haqq - ədalət, insan hüquqları pozuldu. Bununla da son bir neçə illik tariximiz daha çox torpaqlarımızın hissə-hissə qoparılması, xalqımıza qarşı törədilən soyqırımlar, itkilər, inkişafımıza mane olmaqdan ötrü böyük güclərin qarşımıza qoyduqları problemlər və başqa bu kimi kədərli reallıqlarla xarakterik idi. Azərbaycan da növbəti hərbi təxribatları dəf edərək düşmənin üzərinə əks-hücum keçməklə Vətən müharibəsinə başlamaq məcburiyyətində qaldı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bütün reallıqları dəyişdi. İki əsrdə yoluna qoyulması mümkün olmayan münafiqəni "dəmir yumruq"un zərbəsi ilə cəmi 44 günün içində həll etdi. BMT tarixində bu, bəlkə də, ilk hal idi ki, belə bir mötəbər beynəlxalq qurumun qətnamələrini işğala məruz qalan tərəf özü hərbi yolla icra etdi. Ölkəmizin, insanlarımızın pozulmuş hüquqları bərpa olundu.

Prezident İlham Əliyev pandemiya dövründə də beynəlxalq hüququ və ədaləti müdafiə edib. Peyvəndlərin ədalətsiz bölgüsünə qarşı çıxıb, bütün ölkələri həmrəyliyə çağırıb, global bəlaya qarşı mübarizədə səylərin birləşdirilməsini, hansısa birtərəfli addımların atılmamasını, zəngin ölkələrin məsuliyyət göstərməsini, peyvəndin bütün ölkələrin xalqlarına çatmasının vacibliyini qeyd edib və açıq şəkildə iradlarını bildirib. Bu, global miqyasda haqqın, ədalətin, insan hüquqlarının ölkə rəhbərimiz tərəfindən müdafiəsi idi.

Bununla da insan hüquqları müxtəlif iqtisadi və siyasi sistemlərin, ideologiyaların və mədəniyyətlərin mövcud olduğu müasir dünyada cəmiyyətləri bir araya gətirən, onlarda humanist dəyərlər aşılardan əsas meyarlar sırasında özünə möhkəm yer tutub. Həmin meyarlar tam istisnasız olaraq daim həmin birmənalı qəbul etdiyi əvəzsiz nailiyyətlər sayıla bilər.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*